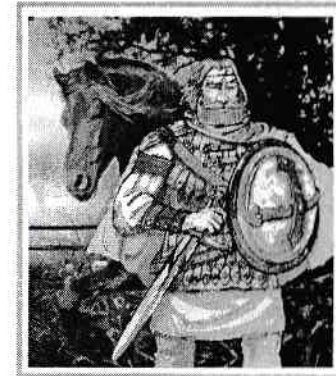

VASILE ALECSANDRI

DAN, CĂPITAN DE PLAI

Editura ASTRO

A sale brațe albe, obrazu-și dezvelește
Ș-adaoge-n glas tare: „Mai bine mort de mic
Decât s-ajungă-n lume prin tine un calic.
Da! trage brazda, feară, și-ngroapă laolaltă,
Alături cu pruncul, mândria ta înaltă!“

Năprasnic atunci vodă e-un bici cumplit de foc
Lovește-n boi să-i mâie, dar boii stau pe loc
Ș-acoperă copilul cu-o caldă înfășare
Prin aburii ce iese din deasa lor suflare.
Și ciocârliia-ncepe cântările-a-și urma,
Și mama în uimire -ncepe-a lăcrima.

„Muiere! strigă vodă turbat, schimbat în fiară.
Peri deci și tu pe brazdă, și tâncul fraged piară!“
Nebun, el se repede, dar n-a făcut doi pași,
Și iată că tufarii se mișcă a vrăjmași.
Și iată că s-aude un glas de răzbunare,
Și iată că se vede o gloată-n fuga mare

Venind cum vine zmeul pe aripă de vânt,
Cu-o falcă sus în ceruri și alta pre pământ.
Răzășii sunt, răzășii!... Fugiți, pieriți cu toții.
Păcatul vă ajunge, neferi și domni, voi, hoții!
Răzășii în urgie s-apropie de voi
Ca să vă puie-n juguri, să dați plugul napoi.

.....
Dispar în clipă hoții, și zarea se deschide,
Și gloata strigă: „Oarba!“... și copilașul râde.

12 oct. 1888

CUPRINS

DOINE ȘI LĂCRIMIOARE

Doina	3
Altarul monastirei Putna	5
Groza	7
Cântic haiducesc	9
Hora	11
Făt-Logofăt	13
Tatarul	15
Dorul româncei	16
Steluța	18
Lăcrimioare	20
Vezi tu vulturul... ..	21
Canțonetă napolitană	22
La Veneția mult duioasă	23

LEGENDE

Răzbunarea lui Statu-Palmă	25
Ana Doamna	29
Odă statuiei lui Mihai Viteazul	32
Toamna țesătoare	36
Legenda rândunicăi	39
Dan, căpitan de plai	45
Grui-Sânger	60
Legenda ciocârliei	70

Cuza Vodă	83
Cânticul ginteii latine	84
Hodja Murad pașa	85
Vântul de la miazăzi	90
Ghioaga lui Briar	96
Prier și Fata Iernei	101
Soare de iarnă	104
Stroe Plopan	105

PASTELURI

Serile la Mircești	110
Sfârșit de toamnă	112
Iarna	113
Gerul	114
Viscolul	115
Sania	115
Miezul iernei	116
La gura sobei	117
Bradul	119
Sfârșitul iernei	120
Oaspeții primăverii	121
Cucoarele	122
Noaptea	123
Dimineața	124
Tunetul	124
Plugurile	125
Sămănătorii	126
Rodica	127
Lunca din Mircești	128

Malul Siretului	130
Concertul în luncă	130
Vânătorul	133
Balta	134
Secerișul	135
Pe coastele Calabrei	135
Bărăganul	136
Valul lui Traian	138

MĂRGĂRITĂRELE

Noaptea Sfântului Andrii	141
Deșteptarea României	144
Cânticul Margarinei	147
Păsărica Mărei	148
Floarea oceanului	150
Iahtul	151
Stelele	153
N. Bălcescu murind	154
Anul 1855	156
Banul Mărăcină	157
Dragoș	162
Visul lui Petru Rareș	166
Moldova în 1857	173
Surorii mele	176
Steaua țării	177
Hora Unirei	179
Presimțire	181
La poezii români	182

Înșiră-te, mărgărite..... 183

Fântâna..... 200

OSTAȘII NOȘTRI

Peneș Curcanul..... 202

Sergentul..... 209

Păstorii și plugarii..... 211

Frații Jderi..... 212

Căpitanul Romano..... 216

Hora de la Plevna..... 218

Hora de la Grivița..... 220

Odă ostașilor români..... 221

SUVENIRE

Pe malul mării..... 224

Păsărica..... 226

Zimbrul și vulpea..... 227

Adio Moldovei..... 228

La mormântul lui Gr. Romalo..... 230

Întoarcerea în țară..... 231

Bosforul..... 233

Strofe lui C. Negri..... 235

Pe un album..... 238

DIN PERIODICE ȘI POSTUME

15 Mai 1848..... 239

Hora Ardealului..... 240

Țara..... 241

Eroii de la Plevna..... 243

Legenda crinului..... 248

Plugul blăstemat..... 250

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ALECSANDRI, VASILE

Dan, căpitan de plai / Vasile Alecsandri. - Ed. a 2-a. -

București : Astro, 2015

ISBN 978-606-8148-84-7

821.135.1-1

Editura ASTRO
Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

Tipografia **SHIK & ȘTEFAN SRL**
Strada N. Drăgan nr. 10, sector 5, București

DOINE ȘI LĂCRIMIOARE

Preaiubitului meu părinte Vornic V. Alecsandri
închin aceste doine cu iubire și recunoștință
1853

DOINA*

Doina, doiniță!

De-aș avea o puiculiță
Cu flori galbine-n cosiță,
Cu flori roșii pe guriță!

De-aș avea o mândrulică
Cu ochișori de porumbică
Și cu suflet de voinică!

De-aș avea o bălăioară
Naltă, veselă, ușoară,
Ca un pui de căprioară!

Face-m-aș privighetoare
De-aș cânta noaptea-n răcoare
Doina cea dismierdătoare!

* Doina este cea mai vie expresie a sufletului românesc. Ea cuprinde simțirile sale de durere, de iubire și de dor. *Melodia* doinei, pentru cine o înțelege, este chiar plângerea duioasă a patriei noastre după gloria sa trecută! (n.a.)

De-aș avea o pușculiță
Și trei glonți în punguliță
Și-o sorioară de bărdiță!

De-aș avea , pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca păcatul greu!

De-aș avea vro șapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Și pe zmei încălecați!

Face-m-aș un vultur mare,
De-aș cânta ziua, la soare,
Doina cea de răzbunare!

*

Doina, doiniță!
Și i-aș zice: „Mândruliță,
Mă jur p-astă cruciuliță
Să te țin ca un bădiță!“

Și i-aș zice: „Voinicele,
Să te-ntreci cu rândunele
Peste dealuri și vâlcele!“

Și le-aș zice: „Șapte frați,
Faceți cruce și jurați
Vii în veci să nu vă dați!“

Hai, copii, cu voinicie,
Să scăpăm biata moșie
De păgâni și de robie!

1842

ALTARUL MONASTIREI PUTNA*

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-au dat groaza prin păgâni,
Locaș sfânt creștinătăței astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii săi români,
Însuși merge să aleagă locul sfântului altar.

Mare obștie-l urmează și pe culme se lățește,
Precum aburii pe baltă când lumina asfințește.

Căpitani, oșteni cu zale și cu platoșe de fer
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de război,
A Moldovei steag de fală fâlfâie falnic în cer;
Buciumul vuiște-n munte, sună valea de cimpoi.
Iată că lângă-o movilă domnul Ștefan s-au oprit!
Totul tace!... ochii țintă, stă poporul neclintit.

* Subiectul acestei balade l-am cules în Bucovina, și chiar la monastirea Putnei, unde se află mormântul eroului care a zidit-o (n.a.)

Trei ostași ce arce-n mână pe movilă-acum se urcă;
Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nalți ca bradul de la munte,
Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș, și pe frunte
Cu-a lor lungi și negre plete se coboară-o neagră țurcă.

Ei ades cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor,
Printre-a fulgerilor focuri au oprit vulturu-n zbor.

Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri, semeți,
Drept în inimi, drept în frunte au simțit a lor săgeți,
Căci ei sunt arcașii vrednici ai lui Ștefan domn cel mare,
Ce-și gătește-acum săgeata s-o izbească-n depărtare.
„Copii, trageți... eu vreau astăzi să mă-ntrec în arc cu voi“
Astfel zice domnul Ștefan!... iar voinicii amândoi
Se plec, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor zboară,
Spintecă rapide vântul ce dă foc și vâjâiește,
Se tot duc, se duc ca gândul, și de-abia ochiul zărește
Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.

„Ura!“-n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
„Să trăiți, copii!“ le zice Ștefan, ce-acum se gătește.

Zbârnâie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt,
Pere, trece mai departe, ș-într-un paltin vechi s-au frânt.

„Acolo fi-va altarul!“ zice falnicul monarc,
Ce se-nchină și se pleacă pe războinicul său arc.

„Să trăiască domnul Ștefan!“ mii de glasuri îl urează,
Și poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

1843, Bucovina

GROZA

Galbân ca făclia de galbână ceară
Ce-aproape-i ardea,
Pe-o scândură veche, aruncat afară,
De somnul cel vecinic Groz-acum zăcea;
Iar după el nime, nime nu plângea!

Poporu-mpregiuru-i trist, cu-nfiorare,
La el se uita.
Unii făceau cruce; alții, de mirare,
Cu mâna la gură capul clătina
Ș-încet, lângă dânsul, își șopteau așa:

„El să fie Groza cel vestit în țară
Și-n sânge-ncruntat!
El să fie Groza, cel ce ca o fiară,
Fără nici o grijă de negrul păcat,
Au stins zile multe și lege-au călcat!“

Un moșneag atunce, cu o barbă lungă,
La Groza mergând,

Scoase doi bani netezi din vechea sa pungă,

Lângă mort îi puse, mâna-i sărutând,

Mai făcu o cruce și zise plângând:

„Oameni buni! în iarnă bordeiu-mi arsese

Și pe-un ger cumplit

Nevasta-mi cu pruncii pe câmp rămăsese.

N-aveam nici de hrană, nici țol de-nvălit.

Și nici o putere!...eram prăpădit!

Nu așteptam altă milă cerească

Decât a muri,

Când creștinul ista, Domnu-l odihnească!

Pe-un cal alb ca iarna în deal se ivi

Ș-aproape de mine calul își opri.

„Nu plânge, îi zise, n-ai grijă, române,

Fă pept bărbătesc;

Na, să-ți cumperi haine, și casă, și pânc...”

Și de-atunci copiii-mi ce-l tot pomenesc.

Oameni buni! de-atunce în tihnă trăiesc.”

Și, sărutând mortul, bătrânul moșneag

Oftă și se duse cu-al său vechi toiag.

Iar poporu-n zgomot strigă, plin de jale:

„Dumnezeu să ierte păcatele sale!”

CÂNTIC HAIDUCESC

Iarna vine, vara trece

Și pădurea s-au rărit!

Ziua-i viscol, noaptea-i rece,

Greul vieții au sosit!

Cât mi-a fi iarna de mare,

Ce-o să facem, vai de noi!

Fără codru, fără soare,

Făr' de bani, făr de ciocoi?

Sai pe creanga cea uscată,

Dragă corbi, corbișor.

Vezi, în calea depărtată

Nu-i zări vre un călător?

Călător cu punga plină

Și cu șal la cap legat,

Să-mi mai cerc astă rugină

Și să-mi fac bani de iernat.

Daleu! codre, frățioare,

Ce-ți făcuși frunzișul des,

Unde-n pândă, la răcoare,

Stăm sunând din frunzi ades?

Vara trece, iarna vine,

Și tu, codre, te-ai uscat;

Trece vara, și ca tine
Florile mi-am scuturat!

Ne-au ajuns vremea de muncă,
De scos arma de la brâu,
De lăsat potica-n luncă
Și de dat capul sub frâu!

Daleu! dragă primăvară,
De-ai veni când aș vrea eu,
Să mai ies voinic pin țară,
Să fiu iar la largul meu!

Să-mi pun cușma pe-o ureche
Și să-mi las pletele-n vânt,
Și-n potica mea cea veche
Să mă-ntind iar la pământ.

Să simt iar durda pe spate
Și să-mi văd ici că lucesc
Cinci pistoale ferecate,
Cu hamgerul haiducesc.

Și pe coarda-i cea pletoasă
Să-mi dismierd murgul voinic,
Și pe zarea luminoasă
El să zboare, eu să-i zic:

„Fugi ca vântul, fugi ca gândul,
Măi, voinice năzdrăvan!
Căci acum ne-au venit rândul,
Au sosit vremea de an.

Să ținem codrii și valea
Noi, vitejii amândoi.
La neferi să-nchidem calea,
Să dăm groaza prin ciocoi.

HORA*

Iată! Hora se pornește
Sub stejar, la rădăcină
Iată! hora se-nvârtește.
Vină, puico, vină.

Lângă mine vin', drăguță,
Să te pot strânge de mână
Ca ieri seara, la fântână:
Mario, Măriuță!

Duh-deSpaimă! Pei-Nălucă!**
Sună bine-n cobză, sună,

* Hora este chiar jocul cel vechi al românilor care era cunoscut sub numele de *chorus*. În timpul horei este obicei ca unul din dănțuitori să cânte din gură și să deie astfel tonul danțului (n.a.).

** Porecle d-ale țiganilor lăutari (n.a.).